

Сўз ва иш бирлиги

Суннат ака шаҳарда нечта кинотеатр борлигини билмади. Комиссия аъзоларининг яна бир-иккита саволларига тўлиқ жавоб қайтаролмади. Уни аттестациядан «шартли» ўтказмоқчи бўлишди.

— Мен қаршман,— деди бошлангич партия ташкилотининг секретари Ю. Раздунин. — Суннат тақрибани бригадир. Шаҳардаги кинотеатрларни билмаслиги мумкин. Лекин қоронада қандай муаммолар борлигини ахши билади, қайғурди. Шартли баҳоламоқ кўйди-пишди, ўз вазифасини сиздикдидан бажарётган коммунистга жазо бериш демакдир. Жиддийроқ ўйлаб кўриш керак.

Юрий Федорович ўз фикрида қатъий туриб олган тортишув бошланди. Кимдир «Коммунист фақат ишда эмас, ҳар томонлама етук бўлиш зарур» деса, бошқаси «Ишчининг тақдирини ҳал бўлаётганда аниқсиз шовшмаслик керак» деди. Партия ташкилотининг секретари райкомга борди. Хуллас, Суннат Абдукаримов аттестациядан «қоникорли» ўтказилди.

— Суннат очикўнгил, жуда ажойиб йигит,— деди Ю. Раздунин биз билан сўхбатда. — Ишчи дундиради-ю, гапини кам гапирди. Учаскасига бориб қолсам албатта бирор нарса устидан бош қотиряётган бўлади. Сўрашамиз. «Кечирасиз, Юрий Федорович, қўлим мой юки, флос», дея билганимиз. «Йўқ Суннат, ишчининг қўли доим тоза, — дейман қўлимни маҳкам қисиб, — чайқовчи, юлчи ва текинтомоллариники флос. Билдингми!...». Унинг кўнгил кўтарилади. Кейин бригадирга аҳволни биргалашиб муҳокама қиламиз.

10-автомобиль ремонтни заводдаги бригада пудрати тобора тақомиллашиб бормоқда. Коммунистлардан С. Абдукаримов, М. Нуриманов ва Р. Ювакаевлар бошчилик қилаётган бригада аъзолари шу усулда иш юритиб, пировад натижага қараб ҳақ олишяпти. Кейинги пайтда мазкур коллективларда меҳнатга муносабат ўзгарди. Ишлаб чиқаришга қизиқиш ортиб бораётганлиги сабабли махсуслот сифати ахшиланмоқда. уюмдорлик юқори бўлаётди. Иш ҳақи ҳам шунга яраша тўланапти.

Кўзов йиғува цехида Суннат ака раҳбарлигидаги пайвандчилар меҳнат қилишди. Бу ерда асосан «ЗИЛ» ва «МАЗ» автомашиналарига тиркәлганлар принципал тайёрланмоқда. Бир ойда ўртача 130—140 тадан ана шундай махсуслот ишлаб чиқарилаётди. Сифатга эътибор аниқсиз катта. Ҳар бир принципал техника назорати комиссиясига тақдим этилишидан олдин қайтадан синчиклаб текширилади, камчиликлари бўлса тўзатилади. Пишиқ-пухта, муштақкам бўлганига эксплуатацияга қабул қилинади. Бунинг ахши билган бригада аъзолари махсуслот тайёрлашда бор имконият ва тажрибаларини ишга солишяпти.

Келгусида қорхонанинг ишлаб чиқариш ҳажмининг 10 миллион сўмга етказиш кўзда тутилмоқда. Ана шу мақсадда асосий корпуслар реконструкция қилиниб, сув, мой ва ёнгин билан таъминловчи, алоҳида синов станцияси, электр энергия ва шамоллатиш мосламалари бўлган марказлашган бино қуриляпти. Бундан ташқари «КамАЗ» автомобиллари оиласига мансуб агрегатлар ва двигателлар капитал ремонтга мўлжалланган техник қайта жиҳозлаш ишлари бажариламоқда. Замонавий бўйша-қуритиш комплекси монтаж қилиш арафасида турибди. Ил бошдан бери 200 минг сўмлик янги жиҳозлар олинди. Ҳозирги кунда бошлангич партия ташкилот ва коммунистларнинг асосий диққат-эътибори белгиланган планлар билан бирга мана шу вазифаларни бажаришга қаратилган.

— Қорхонада қайта кўриш бораётгани яққол сезиляпти, — дейди С. Абдукаримов цехда бўлганимизда. — Шу жойда 25 йилдан бери ишлайман. Лекин, бунчалик катта қўлпада ўзгаришлар бўлганини эсполайман, атрофга қарасангиз янгиланиш, покланиш, ҳамма ҳаракатга тушган. Бундай кайфият биладида кучи бор ҳар қандай кишини ахши ишлашга, яратишга ундайди.

Бригадир иш шартини ахшилашга аниқсиз катта эътибор бермоқда. Цехдаги ҳаво сўриш мосламаларининг эскириб кетганлиги кўп вақтдан буйн қийинчилик туғдириб келарди. Чўнки бир йўла ўндан ортиқ пайвандлаш аппаратлари ишлатилса ҳаммаёқ аччиқ тўтунга тўларди. Апрель ойда қорхона раҳбарлари билан цехда ўтказилган йиғилишда Суннат ака шу масалани кўндаланг қўйди. Бригада аъзолари ҳам дилларидегини тўкиб солдилар.

Неъмат АБАЗОВ: Бизда унумли ишлашга шартот етарли. Радио, холодиқнинг бор. Бўш пайтда шашма, шашка, доминю ўйнаш имкониятига эгамиз. «Газ-сув» будкаси ўрнатилляпти. Цехда ишлаб туриб армия сафига кетган эдим. Коллективда аҳилик хизмат бурчимни ўтаган, яна шу ерга келишимга ундади.

Мурод ТУРСУНОВ: Келес шаҳридаги пахта тозалаш заводига юк туширувчи бўлиб ишлардим. Суннат ака: «Юр, бизнинг ишхонада ҳунар ўрганасан», деб бошлаб келди. Мана, шунга ҳам 24 йил бўлибди. Кам бўлмади, қорхонада обрў топдим. 1971 йилда КПСС сафига қабул қилишди.

Тожиб-бўлди ҚОЖИМУРOTOв: Мен пайвандлашдаги дастлаб Суннат акадан ўрганганман. Кейинчалик қорхонада очилган курсин битирдим. Бригадамиз асосан ёшлардан иборат. Шундай иноқимизки, зарур бўлса отпуса пайтида ҳам ишга чиқаверамиз.

Исмомил ТУРСУНОВ: Ҳар йили ёзда бригадамиз билан Чорвоққа бориб ҳордиқ чиқариб қайтамиз. Яқинда цехимиздан 6 киши Бухоро ва Самарқанд бўйлаб саёҳатга чиқди.

С. Абдукаримов қорхона партия бюроси аъзоси сифатида комсомол ташкилоти фаолиятини назорат қилади.

— Тан олишим керак, бу вазифани кўнгилдагидек уудалай олмадим,— деди у. — Қорхонада материаллар тақчиллиги муаммолангиза қопаяпти. Кўпича оянинг бошида туңука бўлимай иш тўхтаб қолади. Югур-югур пайтида ёки плании уудалаш учун сменадан кейин қолиб ишлашга тўғри келганда буюро йиғилиши бўлиб қолади. Хуллас, уғурлоқлими... Ҳисобот-саялов йиғилишда партия ташкилотининг секретари ёшларнинг бўш вақти кўнгилни ўтмаётганлиги, спорт-оммавий тадбирлар номинга ташкил қилинаётганлигини жуда тўғри танқид қилди. Ҳали ўз устида ишлашам, вақтини тежаб сарфлашга ўрганишим кераклигини ҳис қилиб турибман...

«Бугунги кунда коммунистларнинг авангардлик роли иш билан исботланиши керак», деган эди М. С. Горбачев Бутунитфокс XIX партия конференциясида қилган докладыда. Бу йилдошхизм сўзлар ҳар биримиз имкониятларимизни қайта чамалаб кўришга, қайта кўришда дадил ва актив катнашишга, аниқсиз коммунистларни масъулиятли бўлишга чорляйди.

С. ШОДИЕВ.

Улар ҳақиқий қаҳрамонлар

...Уч кундирки, интернационалчи-жангчилар тиним билан ишляпти. Улар қишлоқ-қишлоқ юриб аҳолига тинчлик бермаётган оппозицион кучлар группаларини эзлашди. Ҳатто бир неча марта жангга киришга ҳам тўғри келди. Йигитлар билишди: ҳар қандав хавф-хатарга тўла. Эҳтиёткорлик билан ҳаракат қилмасе бўлмайди. Аниқсиз бундай кунларда — операцияларда юрганда туңлари ҳам зийрак туриш даркор. Ким билади, қишлоқ ортида нималар бор.

Аҳмаджон осмондаги юлдузларга қараб ўй сурарди, жонжон Узебекистонини, тўғилиб ўсган ерларини эспайди. Гўё ўз юртида дам олиб ётгандек ҳис этди, ўзини. Ота-онасини, укаларини, ёр-биродарларини бирма-бир кўз олдида эспайди. Синфдошлари уни кузатаётди, «Икки йилдан сўнг мактабда учрашамиз» деб аҳд қилишганди.

Визиллаб учаяётган ўқлар Аҳмаджоннинг ҳаёлини бўлди. Душман ана ҳужумга ўтди. Бўлинкама бир неча соатдан бери кўршоуда. Бундай дақиқаларда сергак бўлмасанг душманга нишон бўласан. Қарши кўчлар ҳар сафар катта куч билан ҳужумга ўтарди. Лекин интернационалчи-жангчилар бўш келишмади. Жон-жаҳд билан қилинаётган ҳужумларни мардона қайтариб туришди. Вақтида оватқаланиб олишнинг имкони бўлмади, лекин мудофачилар гайрати бўшамади.

Йигитлар ёрдмчи кўчлар етиб келгунга қадар сув тиззагача чиқиб турган ерда душман ҳужумларини қайтариб туришди. Душман улоқтириб ташланди.

— Навбатдаги топшириқни бажариш пайтида шундай воқеа юз берди,— деб ҳикоя қилади Аҳмаджон Қурбонов. — Ўрларнинг биридан ўқ-дори запасларини топиб олдик. Қуролларга чет эл

фирмаларининг тамғаси ососилган эди. Улардан ташқари қўқисдан ҳужум қилиш пайтида қўлга туширилган совет машиналари ҳам топилиди. Уларларини ёлиб қайтаётган ҳам эди, қутилмаганда қолонига ҳужум бўлиб қолди. Эзвоб командир катта лейтенант Ю. А. Қабанов сўнгги нафасигача қаҳрамонларча жанг қилиб ҳалок бўлди. Командиримизнинг ўзини ҳаммаимизни дадил оёқга турғизди. Кескин отишма билан қолонини оппозицион куч-

Бизнинг интернационалчи- жангчиларимиз

лар кўршоидан олиб чиқдик. Жанг қурбосини бўлмади. Навқирон ўртоқларимиздан жудо бўлдик.

Аҳмаджон хизмати давомида бундай воқеаларни кўп кўрди. Нозик операцияларда қатнашди, командирларни ишончини оқлади. Ўзи Тўртқўлда тўғилиб ўсганди. Хизматини тутатган, Тошкентга келиб автомобиль йўллари институтининг тайёрлов курсида ўқиб бошлади. Кейин ўйланди, бир қизлик бўлди, яқинда дипломи бўлди. Тошкент унинг жонжон шаҳри бўлиб қолди.

У мактабда ўқиб юрган кезлари Улуғ Ватан уруши ветеранлари билан бўлган учрашуларда уларнинг хотираларини диққат билан эшитарди. Ҳозир эса унинг ўзини турли учрашуларга тақлиф этишарди. Шунда у кўпроқ ўртоқлари ҳақида ҳикоя қилади. Шаҳид кетган қуролдошларини эспайди, қир-саган жасоратларини қайта-қайта гапирди. Кейин уйга оғир бўлиб қайтди, дарди янгиланиб, юраги эзиллиб юради. Оравдан саккиз йил ўтса ҳам уларнинг қиёфаси ҳамон кўз олдида кетмайди.

«Уларнинг ҳаммаси қаҳрамонлар,— дейди кейин ўзига ўзи.— Афғон ҳалқининг порлоқ келажакни йўлда ёш жонларини қурбон қилишди. Улар бекорга нобуд бўлишмади».

Мирза АБДУЛЛАЕВ.

Нияти барбод бўлди

Икки жиноятчи оддий солдат Л. Балиев қўриқлаётган поства жанговар қуролни ўқ-дорилар билан қўлга тушириш ниятида суқилиб кирган эдилар. Бироқ, поства турган солдатнинг ҳушёрлиги туфайли улар ўз ниятларини амалга ошира олмадилар.

Оддий солдат Л. Балиев жиноятчилар ўзи қўриқлаётган поства территорияга кириб келишганида уларни пайқаб қолган эди. Солдат уст-тавга бинчоа қатъий ҳаракат қилиб, ҳушга тўхтатиш буюриди. Қўқисдан ҳужум қилишдан уминдор бўлган газандилар солдатга ташлаш-ишди, лекин улар янгиланган эдилар. Тур соқиллигини оғоҳланган осмонга отилган ўқ овози бўзди.

Қисм командири оддий солдат Л. Балиевга юртига бориб келишга отпус берди.

(ВаТАТ).

Қизил Байроқ орденли Туркистон ҳарбий округи.

— У... ў, салом, мулла Зокир! Омонисан, уйдагиларнинг со-саломатини, қизингдан ҳат-та келиб турибдими, бошқа бирорта тегиб кетмабдими, ишчилик. Ҳа, қовонгидан қор ёғди, бир сўрайдим, унингга буюрсан, мулла бола. Лекин сизгиретининг ташла, нима, ўрингидан бурга чиқадими ё давлатингдан айрилдингми, тапшининг тезагидек санасан. Ташла-е, жонга тегдинг-ку! Нима, бу ер «журилка»ми? Ҳов, сўрайган бўрингидан ақанинган айлан-ғур, бу ер «журилка» эмас, ошва-огайни йиғилиб ширин сўхбат қурадиган жой, акиси чўнтагидан. Бир ҳафта бўлди, қорангини кўрмаганимизга кўрқардан чиққан болага ўхшаб сўргичнингти сўравермасдан дийдорингга тўйғас.

Ўзимни, ўзим зўрман. «Ўтган ақшанба кўринмадинг?». Беш суткалик командирдовкага юборинганди, уч суткада битириб қайтдим. Қанақа командирдовка? Нима ишинг бор, қанақалиги билан, бу ҳарбий сир, ука. Ҳаммасини биласангиз тез қариб қоласан, тушундингми? Нима, «Сендан бери ёш каттаманг». Ҳа, энди хўп деярсангиз, хотини йўқ. Сенга ахалик

Салим хўроз хизматда

— Ҳажвия

бўлмайдим. Янги келганлар орасида Қарим дегани бор экан: шу жуда уялтирибди-ку! Командир фамилиясини ўқибди, чиқибди, «как звать?» деса, «шофёр» дермиш. Номусга ўлдирди-ларинг-ку! Ўзинг ҳам янги келгандан икки юз метрга югурмоқчи тилинг ослиб шарманда қилганди, эсингдми? Ҳа, дамнинг ичингга тушиб кетди, қизингга ёзворайми, ҳаммасини бир қилиб.

Ҳазиллашдим, ота-онамга ёзишга ҳарфини зўрга

топаман-ку! Майли, гап бунда эмас. Бир маслаҳат бор, мулла Зокир. Шу десанг Мукаррам деган синфдошнинг бор эди, ҳозир университетда ўқийди, психологияда. Манга ҳақ эибди, гаплари жа маъинли, санга ўхшаб китоб кўрганга. Армиядан олдин «сан» дерди, энди «сиз»лабди. Ҳаттининг охирида «Ҳалим ўша-ўшанисиз», шундайлигини «чак қолдинг», дебди. Ақли қизда «дали-ғули» дейламан. Шу мени ахши кўрадими, нима дейсан? Ўзинг синфдаги бошқача қараб ўтирарди. Ўйлаб қарасан олти ой кутган. Қараса жимман Охир ўш ёшига мажбур бўлган. Энди бир гап. Биргалашиб жавобини ёзасан, Отабекнинг гапларини дан қилиб! Нима дединг, қорғоз-қалам олиб келайми? «Юрагингга бориини ёзи!» Шонир аксансан-ку, нимани ёзасан. Ман сани мактаб кўрган, матинли десам, Ташла сизгиретининг, науна-ча йўталасан, қўқйўталмасан?

Ие, ана ўзининг грузин оғайини кевотти. Маслаҳатта шундан ўтадигани йўқ.

Гивм, модия, мўйловингдан аканг!

Равшан МУҲАМЕДОВ.

Хотира

Ҳурматли редакция! Ўзим асли сурхондарёликман. «Тошкент оқшми» газетасининг доим диққат билан кузатиб борамак, эълон қилинаётган материалларни қизиқиб ўқийман. У мен учун қадрдор бўлиб қолган. Ўйлаб-ўйлаб диллимдагиларни сизга ёзишга қарор қилдим. Чўнки мен қаламга олаётган йигитнинг энг катта орзуси хизматдан кейин Тошкентга келиб ўқиб эди. Афсус, ниятига етмади.

...Нишонжон Мамаюсов асли Ангор районидак. «Октябрь 30 йиллиги» колхозини территориясида туғилди, шу ердаги мактабда таълим олди. У оилада бош фарзанд эди. Уй, колхоз ишларига ота-онасига ёрдам берадди, укаларига қарарди. Лекин ўқиниш доим ахши эди. Кечалар бўлса-да ўтириб дарс тайёрлар, ҳаммасини қилган, қўнгил тинчирди.

Мактабин тутатган йили институтга киришининг иложи бўлмади. Оилавий шартоти кўтармади, колхозда ишлаш бошлади, токи армияга қақрилуғинча.

198... йил ўтиб боради. Оппозицион кўчлар ҳар ер, ҳар ерда тез-тез ҳужумга кўтарилиб туришарди. Нишонжон хизмат қилаётган бўлинкама буюрқ бериди. Оппозицион кўчлар эгallaб турган маълум аҳоли пункти озод қилинсин.

Икки ўртада тенгсиз кураш бошланди. Нишонжон шу жангда қаҳрамонларча ҳалок бўлди. Ёш жонини афғон ҳалқининг бахтли келажакни йўлида бахшда этди.

Унинг ияатлари улуғ эди. Армиядан кейин Тошкентга келмоқчи, ҳам ўқиб, ҳам ишламоқчи эди, бўлмади. У етолмасан орзуларига укалари албатта етажак!

Тургун ХОЛБОВЕВ.
Термиз шаҳри.

Ватанга муҳаббат

Ушбу билим даргоҳига боришдан мақсадимиз битта: у ерда бошлангич ҳарбий таълим дарслари қандай олиб борилаётгани билан танишиш эди.

Мактаб биноси қурилиб фойдаланишга топширилганига эндигина икки йил бўлди. У замонавий тинда қурилган, барча шарт-шароит муҳайё.

У ерда таширф буюрган-нимизда бошлангич ҳарбий таълим ўқитувчиси, запасадаги катта лейтенант В. Ф. Мурандов бошлар билан мактаб ҳовлисида ҳоксий дарвозасига ўхшаш темир қурулурини ташиб юришган экан. Саломлашган, мақсадга ўтдик.

— Тир қураймиз,— деди у. — Ўз кучимиз билан албатта. Яқинда район халқ маорифи бўлиминдан текширувчилар келишганди, тир йўқлигидан бироз уялиб қолдик. Тез битказишга ҳаракат қилишимиз.

Дарҳол камчиликлардан гап очиб ноқулай бўлса-да, ўрни келиб қолгани учун сўрай қолдим:

— Текширувчиларнинг яна нималардан қўнгиллари тўлмади?

— Музейимиз йўқлигини учун «чу» баҳо қўйиб кетишди.

— Синфнинг жиҳозланиши, дарсларнинг ўтилиши...

— Марҳамат, — йўл бошлади В. Мурандов. — Ўзингиз танишинг. Ўн марта эшитгандан, бир марта кўрган яхши дейишарди.

Ҳарбий дарсларни ўтишга мослаштирилган синф хонасида ҳамма нарса тартибга солинган. Ўртада макет, девор бўйлаб кетган узун ойнаванд витрина ичда муторлаштирилган ўқиб эводини жанг пайтидаги ҳолати акс эттирилган кўргазма, орада томонда аса противогазлар, ўқлар, погонлар намунаси тартиб билан қўйилган. Деворда эса ҳарбий таълимга оид турли схема ва стендлар илб қўйилган.

— Лекича ва машгулотларни бир-бирига боғланган ҳолда олиб борамиз,— дейди Владимир Федорович. — Бу аниқсиз, бизнинг фанда жуда асқотди. Ахир ўтилган темаларни ўқувчилар қандай ўзлаштиришарди, нималарда қийналишарди, ҳаммасини билиб бориш бизнинг бурчимиз. Бугун ўтиб, ортага улар армияга боришарди. Ватанимиз тинчлигини ҳимоя қилишарди. Унинг учун чинишди, ҳарбий таълимни пухта эгаллаш, Ватанин севинга ўргатиш шу ердан бошланади. Бу ишга беларво қарашта, «Кўним ўтса бас» дейишга ҳеч бир педагогининг ҳаққи йўқ.

Ҳақиқатан ҳам шаҳринидаги 257-ўрта мактабда бу борадаги ишлар ёмон эмас. Бошлангич ҳарбий таълим хонаси ҳавас қилса аригудек. Қўпгина ишлар юқори синф ўқувчиларининг ёрдами билан амалга оширилган. Турли, макетларини ҳам, «янак майдонини» ҳам—барчасини ўқилари тайёрлашган. Бунда ўқитувчининг ташкилотчилиги қобилияти катта роль ўйнайди, албатта.

— Мактабда ҳар чоршанба кунин «Ёш мерганлар» клуби ишлаб турибди, ҳар шанбани эса «Ёш армиячилар кунин» деб эълон қилинади.

Аҳмад ДАМИНОВ.

Келинг, бир кулишойлик

Солдат хандалари

— Обер лейтенант Круппел Полковник энг ўқимини офицери топиб келишим буюрди. Ораларингда илгга алоқадорлари бори!»

— Бор! Учувчи Ганс Мюллер. У бир университет, икки институт ва уч мактабин бомбардирмон қилган, жаноб капитан!

— Ефрейтор Витмер, мен сизни ярим соатдан буйн кидираман.

— Навбатчиға айтиб кетгандим...

— Нега мени кутмадингиз, ўзбошимчалитингиз учун сизни жазолашга мажбурман.

— Понча ёпишиб қолмасин дегандим, уйдан пул билан посилка юборишган экан.

— Ҳа, шундай дег. Барбир жазолаш керак, лекин сизни эмас, навбатчини, аниқ маълумот бермагани учун.

Дилишад ҲУДОШЕВ.

